

Verslag 2de vergadering Bestuurlijk Overleg Gouden Gronden

10 december 2018, 15.30 – 17.00, de Diek'n, Zeerijp.

Aanwezig:

Henk Staghouwer	Gedeputeerde Provincie Groningen
Carla Alma (vervangt Douwe Hollenga)	Lid Dagelijks Bestuur Waterschap Noorderzijlvest
Wridzer Bakker	Bestuurslid SPNA/Biowad/Biowerk
Freek Nieuwenhuis	Bestuurslid Collectief Groningen West
Sierd Posthumus	Bestuurslid Collectief Groningen West
Koos Koop	Bestuurslid Collectief Midden Groningen
Geert Bos	Bestuurslid Wierde en Dijk
Koos Meeuwes	Bestuurslid Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt
Jan Wanink	Programmaleider Gouden Gronden (Ws Noorderzijlvest)
Bjartur Swart	Notulist

Gasten:

Rene Elsendoorn	Projectleider TRIJNTJE
Marco van der Spek	Lid Begeleidingsgroep TRIJNTJE

1. Opening en mededelingen

Jan heet iedereen welkom. Er zijn geen mededelingen.

2. Verslag vorige bestuurlijk overleg

Er zijn geen vragen of opmerkingen naar aanleiding van het verslag.

3. Activiteiten/vorderingen 2018

Jan licht de activiteiten van het afgelopen jaar kort toe. Puntsgewijs gaat hij in op:

- De uitbreiding van de deelnemende partijen met het collectief Groningen West en Wierde en Dijk.
- De communicatie. Er is inmiddels een banner gemaakt. En er is een logo en een huisstijl voor sheets. Dit moet de herkenbaarheid van Gouden Gronden vergroten. De website wordt periodiek ge-update. Er is aandacht geweest voor Gouden Gronden in de regionale pers (bij de subsidiebeschikking van TRIJNTJE) en in de akkerbouwkrant.
- De klankbordgroep. Deze is uitgebreid met ketenpartijen. In de laatste klankbordgroep is gesproken over de mogelijkheden om meer met samen te werken en zijn thema's geformuleerd.
- De kennisbijeenkomsten in Aduard (80 deelnemers) over organische stof en in Zevenhuizen (40 deelnemers) over mechanisatie (in samenwerking met Cumela).

- Het tweede oefenlab water waar boeren konden leren hoe het watersysteem op een perceel werkt en hoe ze hier zelf aan kunnen meten. Het zal als tool gebruikt worden in de projecten Weide & Water en Spaarbodem.
- Het project TRIJNTJE. Dit project is (dankzij de voorschotregeling) inmiddels van start gegaan en wordt later in de vergadering uitgebreid toegelicht.
- De projecten Weide & Water en Spaarbodem. De projectvoorstellen zijn door respectievelijk het Collectief Groningen West en de GrAJK voorbereid; de laatste met ondersteuning vanuit LTO-projecten. Beide zijn in december voor de DAW-regeling ingediend.
- De basiscursus bodem. Deze is onder de titel “Onder-Wijzer” opgenomen in het POP-3 voorstel van bodemkennis naar bodemkunde en voor heel noord Nederland ingediend door van Hall-Larenstein met ondersteuning vanuit LTO.
- De voorbereiding van een inventarisatie naar beperkende regelgeving. Dit wordt later toegelicht.
- De contacten met kennisinstututen, ketenpartijen en andere Europese, landelijke of regionale projecten. Afstemming vindt deels plaats via het DAW. Vastgesteld wordt dat als er meer ervaringen en kennis wordt opgedaan de aandacht zich meer en meer zal moeten richten op het verspreiden van kennis en ervaringen. Nu al zijn eigenlijk alle activiteiten van Gouden Gronden gericht op het bij de boer brengen van de beschikbare kennis.

De stuurgroep is tevreden over de activiteiten en vorderingen in 2018. Wel geeft zij aan bij de plannen voor de komende jaren nadrukkelijk aandacht te willen besteden aan de onderlinge samenwerking tussen projecten en partijen om tot een zo optimaal mogelijk rendement te komen en aan het zoveel mogelijk verbreiden van de opgedane kennis. Extra aandacht is ook gewenst voor de communicatie. Gouden Gronden is een mooi voorbeeld van een samenwerking tussen overheden en landbouw waarbij gezamenlijke doelen worden nagestreefd. Dat zou nog wat meer actief kunnen worden uitgedragen.

4. Plannen 2019

Jan licht toe dat voor de komende jaren de ingezette koers met betrekking tot de projecten en kennisbijeenkomsten verder zal worden vervolgd. Daarnaast zullen echter ook nieuwe activiteiten en initiatieven worden ontwikkeld. Hij benadrukt dat daarbij het realiseren van de klimaatdoelen en het uitvoering geven aan de landbouwvisie (natuurinclusieve landbouw) een belangrijke leidraad zal zijn.

a. Samenwerking ketenpartijen

De klankbordgroep heeft geadviseerd meer met de ketenpartijen te gaan samenwerken omdat alleen zo een eenduidig verhaal in de richting van de boeren verteld kan worden. Met Cumela (loonwerkers) vindt al samenwerking plaats. Partijen die verder belangstelling hebben getoond zijn Noorderlandmelk, Agrifirm, Delphy en DLV. Eén van de door hen aangedragen thema's betreft de samenwerking tussen akkerbouw en melkveehouderij. Dit sluit goed aan bij het onderwerp (stof)kringlopen en heeft een duidelijke link met de landbouwvisie. In de samenwerking met deze partijen zullen we ons vooral richten op het realiseren van de klimaatdoelen (met name de waterhuishoudkundige aspecten) en het behoud van het bodemleven (natuurinclusieve landbouw) dat van belang is voor een goede bodemstructuur. De Stuurgroep stemt er mee in om de ketenpartijen meer bij Gouden Gronden te betrekken.

b. BOR (Bewust Omgaan met Regelgeving)

De inventarisatie heeft tot doel om na te gaan: 1. of de regelgeving inderdaad zodanig belemmerend is dat gewenste maatregelen niet kunnen worden gerealiseerd. 2. welke impact dit heeft op de uitvoering van de projecten Spaarbodem en Weide & Water. 3. hoe we desgewenst op een zodanige wijze met de regels om kunnen gaan dat we er (al dan niet tijdelijk) geen last van hebben.

De klankbordgroep acht dit een waardevol onderzoek maar waarschuwt er wel voor om goed feiten en fictie van elkaar te scheiden.

De stuurgroep stemt in met het onderzoek.

c. Samenwerking RUG

De RUG heeft een leerstoel natuurinclusieve landbouw. Vanuit deze leerstoel zou ook een samenwerking met Gouden Gronden vorm kunnen krijgen. Raymond Klaassen zit inmiddels in de klankbordgroep. Binnenkort vindt overleg plaats over verdere samenwerking waardoor we mogelijk ook studenten zouden kunnen gaan inzetten.

d. Uitvoering projecten

De projecten TRIJNTJE, Weide & Water en Spaarbodem zullen (bij positieve besluitvorming) in uitvoering zijn. Regelmatig vindt vanuit die projecten terugkoppeling plaats naar de projectgroep. De projectgroep heeft een belangrijke rol in de communicatie en informatie-uitwisseling tussen deze en andere projecten. De projectgroep voorkomt daarmee dubbelingen. De projectgroep zal ook aangeven wanneer informatie rijp is om tijdens kennisbijeenkomsten te delen.

e. Kennisbijeenkomsten

Op 25 januari is er een nieuwjaars/kennisbijeenkomst over bouwplanplanning. Dit onderwerp is belangrijk omdat je soms al met een ander ras of ander gewas veel invloed kunt hebben op de bodemstructuur of de droogtegevoeligheid. Het is goed om te laten zien dat je soms ook met kleine stapjes al iets kunt bereiken. Het onderwerp voor de kennisbijeenkomst in de zomer wordt in maart door de projectgroep bepaald. Een mogelijk onderwerp is de samenwerking akkerbouw-veehouderij.

f. Communicatie

De stuurgroep heeft een duidelijke wens om het project meer te etaleren en de kennis erover bij de boer te krijgen. Binnen het waterschap is echter niet genoeg capaciteit beschikbaar om veel meer aan communicatie te doen. Met de vertegenwoordigers van de provincie in de projectgroep zou overlegd moeten worden welke rol de provincie hierin eventueel zou kunnen spelen. Een alternatief zou zijn om een dergelijke activiteit bij een van de andere partners in het project neer te leggen. De projectgroep zal de mogelijkheden hiertoe onderzoeken.

Ten aanzien van de plannen voor 2019 stelt de stuurgroep vast dat we in noord Nederland nu al dingen doen waar men in Den Haag nauwelijks weet van heeft. Geopperd wordt om de minister een keer naar het noorden te halen om haar op dit vlak bij te praten. Verwacht wordt dat dit lastig zal zijn. Indien zich

echter een mogelijkheid voordoet dan zal Henk die zeker benutten om het onderwerp ter sprake te brengen.

5. TRIJNTJE

TRIJNTJE is het eerste Gouden Gronden project dat onder de DAW-regeling wordt gerealiseerd. René Elsendoorn, projectleider, geeft aan dat het project een lange aanlooptijd heeft gekend. In mei 2018 is echter de uiteindelijke beschikking afgekomen. **Het doel van de app “TRIJNTJE” is om alle relevante bodemkundige informatie op een toegankelijke manier beschikbaar te krijgen bij de boer en hem een instrument te geven waarmee hij maatregelen ten behoeve van het bodembeheer op effectiviteit en neveneffecten kan doorrekenen zodat hij bij het opstellen van zijn bouwplan en in zijn bedrijfsvoering de juiste keuzes kan maken.** Gedurende de zomer en najaar is er langs twee lijnen gewerkt. Er is een projectteam samengesteld dat zich vooral heeft gericht op de beschikbaarheid aan data, kaarten en de benodigde rekenregels. Tegelijkertijd is er met een groep toekomstige gebruikers (veehouders, akkerbouwers, biologisch, niet-biologisch) nagegaan welke informatiebehoefte er is en aan welke eisen en functionaliteiten een toekomstige app zou moeten voldoen. Hieruit kwam naar voren dat de app op perceelniveau zou moeten werken, achtergrondinformatie opvraagbaar moet zijn en detailinformatie door de boer zelf moet kunnen worden toegevoegd.

De eerste testversie van de app wordt nu gebouwd. In februari 2019 zou de eerste versie moeten kunnen draaien en kan de testgroep er mee gaan experimenteren.

Marco van der Spek benadrukt het belang van een goed bodembeheer. Als de boer goed is voor de bodem is de bodem goed voor ons. De bodem levert dan niet alleen meer opbrengst (tegen minder inspanningen) maar hij kan ook meer water vasthouden, er zullen minder nutriënten uitspoelen en er zijn minder gewasbeschermingsmiddelen nodig. Iedereen heeft baat bij een goede bodem. Marco geeft aan blij te zijn met de ontwikkeling van deze app en daar ook graag zijn bijdrage aan te willen leveren. Wel benadrukt hij dat de lat hoog ligt. De app zal alleen werken als er zeer veel data en informatie beschikbaar komt. Belangrijk is dat de sector ook het nut van de app in gaat zien. Daar moeten we met elkaar aan werken. Het is voor hem een succes als hij gemakkelijk en snel per perceel alle gegevens beschikbaar kan krijgen die relevant zijn voor zijn bouwplanplanning en bedrijfsvoering en eenvoudig door kan rekenen wat de effecten zijn van bepaalde maatregelen op lange en korte termijn. De app zal werkelijk succesvol kunnen zijn als ook het bedrijfsleven (de ketenpartijen) de app bij hun adviezen gaan gebruiken. Daar ligt dan ook een opgave voor de samenwerking met de ketenpartijen zoals we die bij agendapunt 4 besproken hebben.

TRIJNTJE richt zich in eerste instantie op het noordelijk akkerbouwgebied en heeft specifiek aandacht voor verzilting. Het is niet ondenkbaar dat het – bij gebleken functionaliteit – ook landelijk uitgerold gaat worden. Dan zullen andere grondsoorten en andere problematieken moeten worden toegevoegd. Daar zullen dan echter ook andere landelijke of commerciële partijen aan moeten gaan trekken. Vooralsnog hebben wij er vanuit Gouden Gronden belang bij dat we hier de boeren een instrument in handen geven waarmee ze een optimaal bodembeheer kunnen voeren. Dat is van belang om de verzilting te bestrijden,

de droogtegevoeligheid te verminderen en de belasting van het watersysteem door de landbouw terug te laten dringen.

6. Rondvraag

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

7. Sluiting

Bjartur Swart
7 januari 2019